

Ilu-, isiku- ja majutusteenuste terviseohutuse edendamine

2022. a ülevaade

Terviseameti tegevuste eesmärgid teenuste valdkonnas tulenevad rahvastiku tervise arengukava Tervist toetava keskkonna programmist. Üldine eesmärk on edendada ilu-, isiku- ja majutusteenuste terviseohutust läbi terviseriskide hindamise, riskipõhise järelevalve teostamise, sihtrühmade teadlikkuse tõstmise ning seeläbi vähendada terviseriskide realiseerumist.

Rahvastiku tervise arengukavale tuginedes on võetud järgmised prioriteetidid sekkumiste puhul:

- Tarbija tervisele suurema riskiga ilu- ja isikuteenuste seiramine ning tegevused, mis toetavad ohtude tuvastamise, hindamise ja minimeerimise kaudu võimaliku negatiivse mõju vähendamist.
- Iluteenuseid puudutava teabe olemasolu ja kättesaadavuse parandamine, tarbijate ja teenusepakkujate teadlikkuse suurendamine.

1. Valdkonnas toimunud arengud

2022. aastal toimus Terviseameti eestvedamisel iluteenuste valdkonna koolitustegevust reguleerivate nõuete väljatöötamine. Töörühmas osalesid sotsiaalministeerium, iluteenuste sektori erialaliidud, Pärnu Kutsehariduse Keskus, Haridus- ja Teadusministeerium ja Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur. Arutelude käigus koondatud ettepanekud on aluseks õigusakti koostamisel.

TERE KK¹ eestvedamisel viidi lõpuni ravimuda mikrobioloogiliste kriteeriumite kontrollimiseks proovivõtu juhendi koostamise projekt.

2. Terviseameti järelevalvetegevuste analüüs

2.1. Ilu- ja isikuteenuste valdkond

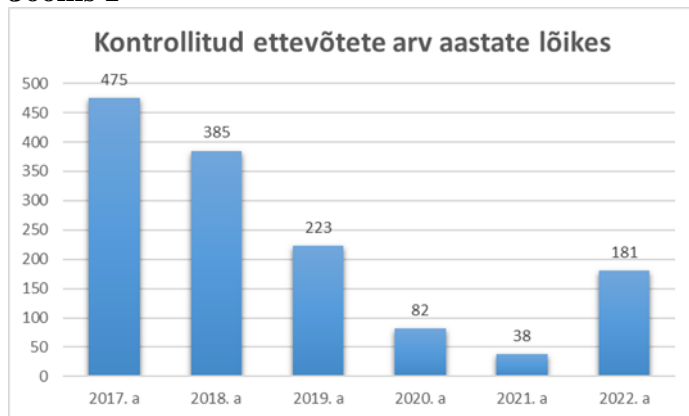
2.1.1. Ilu- ja isikuteenuste valdkonna järelevalve üldine statistika

Terviseamet teostab riskipõhist järelevalvet ohuprognooosi alusel. See omakorda tähendab, et järelevalvetegevused keskenduvad suurema terviseriskiga teenuste pakkujatele. Teenuse riskitaseme peamine mõjur on teenuse iseloom ning seadmete nõuetele vastavus. Ilusalongid, kus pakutakse intensiivse iseloomuga teenuseid, teostatakse naha terviklikkust kahjustavaid manipulatsioone ja kasutatakse meditsiiniseadmeid, vajavad sagedamat kontrolli võimalike ohtude tekke minimeerimiseks. Lisaks võetakse arvesse ettevõtete eripärasid, veebimonitooringu tulemusi ning varasemate kontrollide tulemusi.

Koroonakriisist tingituna oli plaaniline järelevalve iluteenuste valdkonnas viimastel aastatel häiritud, kuid 2022. aastal hakkas Terviseameti võimekus taastuma. Kokku kontrolliti 2022. aastal 181 ilusalongi (Joonis 1)

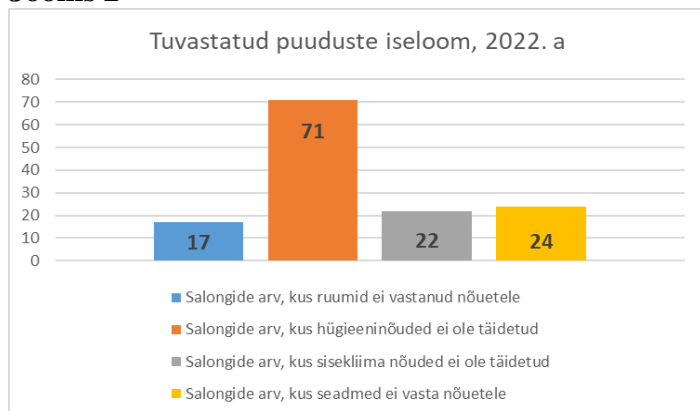
¹ <https://terekk.ee/>

Joonis 1



Esmakontrollil nõuetele vastavate ettevõtete arv oli 71 (39%). Puudustest suurima osakaaluga mittevastavusi tuvastati hügieeni osas. Samuti täheldati puudusi ruumide, sisekliima ja seadmete osas (Joonis 2).

Joonis 2



2.1.2. Intensiivsete esteetiliste iluteenuste terviseohutuse hindamine.

Intensiivsete esteetiliste iluteenuste alamvaldkonnas oli kontroll suunatud nn. plasma pen seadmega teostatavatele protseduuridele ². Plasma meetodit kasutatakse näiteks armistumise, venitusarmide, akne, düskeratoosi puhul, tätoveeringute/püsimeiki/soolatüügaste eemaldamiseks. Seejuures võimalike komplikatsioonide hulka kuuluvad armistumine, asümmeetria, verevalumite, turse, infektsioonide, erüteemi ja hüperpigmentatsiooni teke.

Kontrolli esialgses valimis oli 23 ettevõtet. Täpsemate asjaolude uurimisel selgus, et nendest ettevõtetest lõpetas plasma pen teenuste osutamise inspekteerimise hetkeks 15 salongi. Teenuse pakkujate selgituste järgi oli teenuse osutamisest loobumise põhjuseks puuduv nõudlus protseduuri järele, klientide rahulolematus protseduuri tulemustega ning teenindajate teadlikkus, et teatud plasma seadmed ei vasta nõuetele ning neid ei tohi teenuseosutamisel kasutada.

Kolmes kontrollitud salongis seadmed ei vastanud nõuetele (need olid Beauty Monster ja Plexr DUO Beauty seadmed) ning nende kasutamine on menetluse tulemusena lõpetatud. Seadmeid,

² Seadme nimetus võib erineda olenevalt tootjast, kuid protseduuri põhimõte on sama: [plasma tehnoloogia](#)

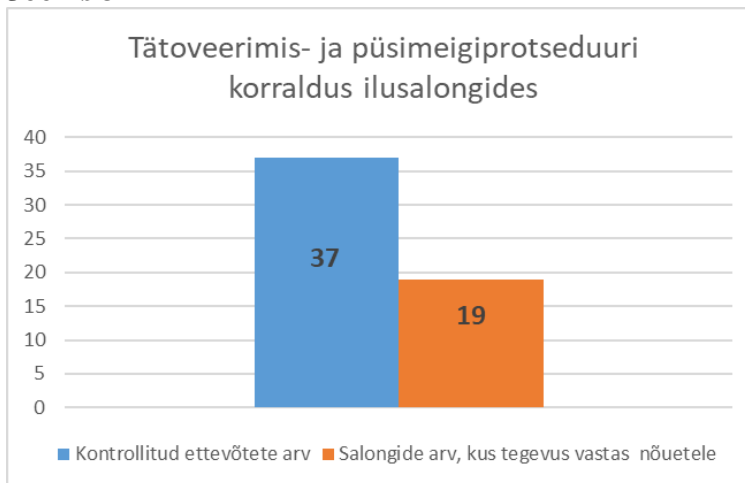
mida võib ilusalongis kasutada plasma protseduuri jaoks, oli kolmes ettevõttes (Fibroplast Purebeau seade). Kahe seadme suhtes on uurimine 2023. a jaanuari seisuga pooleli. Järelevalve käigus kontrolliti ilusalongides muuhulgas ruumide vastavust nõuetele ning hügieeningimuste täitmist. Hügieeninõuete eiramist avastati kaheksas salongis.

2.1.3. Tätoverimis- ja püsimeigiteenuse terviseohutuse hindamine.

Tegemist on iluprotseduuriga, mille puhul tervisekaitstenõuete eiramine tõstab oluliselt protseduurijärgsete tüsistuste tekke riski (sh verejooksud, infektsioonid) ning soodustab nakkushaiguste levikut (eelkõige vere kaudu levivad haigused) ning allergiliste reaktsioonide tekke riski. Teenuse iseloomust tulenevalt kuulub see iluteenuste alamliik nende hulka, mis vajavad järelevalve vaates kõrgendatud tähelepanu.

2022. aastal teostati kontrolle 37 tätoverimis- ja püsimeigiasutuses. Tegevus vastas nõuetele nendest 19-s (Joonis 3).

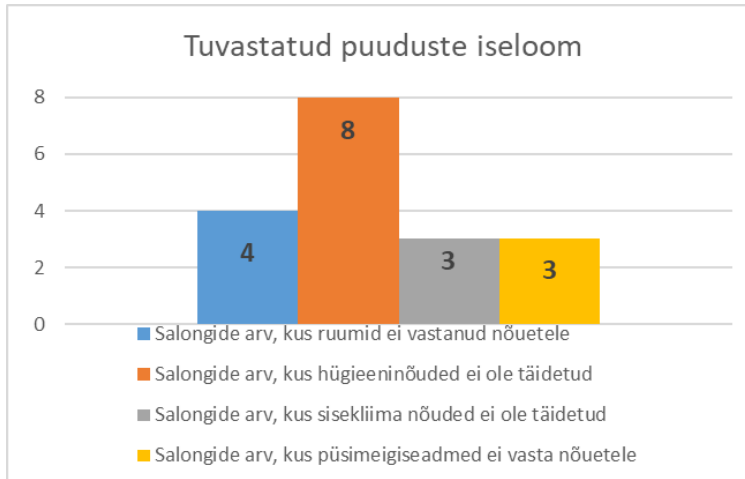
Joonis 3



Puudusi oli ruumidele (4), hügieeningimustele (8), sisekliimale (3) ja seadmetele (3) kehtestatud nõuete täitmise osas (Joonis 4). Lisaks sellele oli järelevalve käigus tuvastatud, et tätoverimis- ja püsimeigiteenuse pakkujad kasutavad teenuse osutamisel lokaalanesteesia ravimeid, mille määramine ja manustamine kliendile ei kuulu iluteenindaja pädevusse ning on ilusalongiteenuse osutamisel keelatud.

Menetluse tulemusena on kõigis ilusalongides tuvastatud puudused likvideeritud (v.a. üks ettevõtte, mille suhtes on menetlus pooleli. Ettevõtte otsib uut tegevuskohta puuduliku veevarustuse tõttu).

Joonis 4



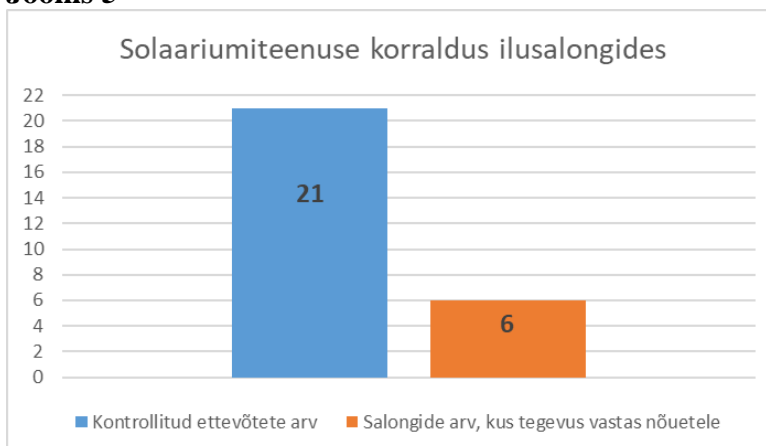
2.1.4. Solaariumiteenuse terviseohutuse hindamine.

On teaduslikult tõestatud, et UV-kiirgus suurendab erinevate onkoloogiliste haiguste tekkeriski. Lisaks sellele on UV-kiirgust seostatud naha kiirenenud vananemise, immuunsuse pärssimise ja nahapõletustega. Samuti kinnitavad uuringud, et UV-kiirgusel on mutageensed ja tugevad immunomoduleerivad omadused. Solaariumiseadmetes nõuetele mittevastavate UV-lampide kasutamisel suureneb eelpool mainitud protsesside käivitamise risk.

Solaariumiteenus on kergelt kättesaadav ning selle põhiliseks sihtrühmaks on noorem tarbijaskond. Terviseameti varasemad järelevalve andmed kinnitavad vajadust keskenduda solaariumiseadmete nõuetekohasuse kontrollile.

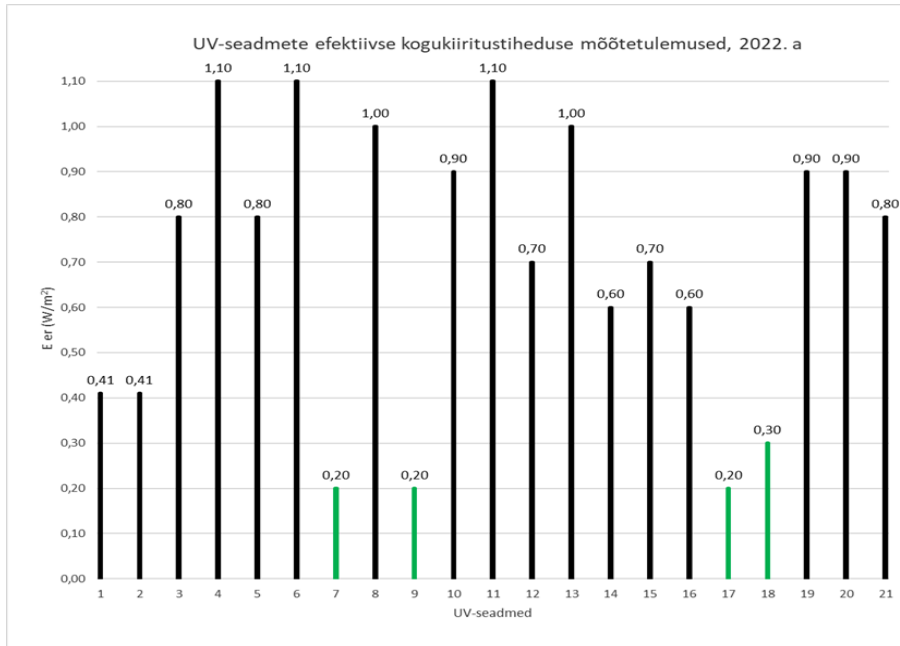
Kontrolle teostati 21 solaariumiteenuse ettevõttes. Tegevus vastas nõuetele 6-s (Joonis 5).

Joonis 5



Järelevalve käigus uuriti laboratoorselt solaariumiseadmete UV-lampide efektiivse kogukiirgustiheduse taset ning lisaks sellele hinnati üldist hügieeni solaariumisalongides. Puudusi oli tuvastatud hügieeningimustele (5) ja sisekliimale (3) kehtestatud nõuete täitmise osas. Laboratoorselt uuritud UV-seadmetest (21), ainult 4 seadme kogukiirgustihedus oli lubatud normi piires ehk ei ületanud $0,3 \text{ W/m}^2$. (Joonis 6, normi piires kiirgavate seadmete UV-tasemed on märgitud rohelisega).

Joonis 6

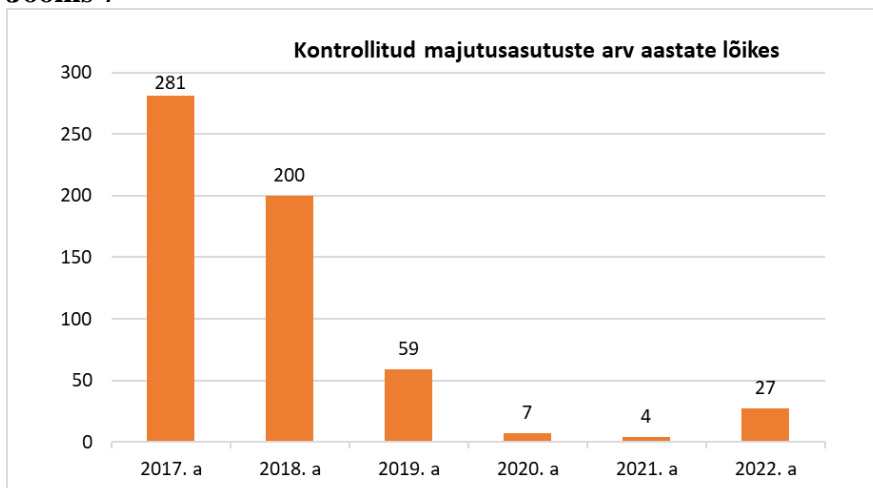


2.2. Majutusteenused

Riskipõhine lähenemine järelevalvetegevustele määrab ära majutusteenuste valdkonnas tegevussuundi ja mahtu. Valdkonnas ohutase määramisel on võetud arvesse, et tegemist on teenusega, mida kasutatakse harva ja lühiajaliselt. 2022. aastal keskenduti ettevõtetele, kus oli täheldatud varasemalt nõuete eiramist, kõrvalekaldeid nõuete täitmisel ja kaebusi ning samuti uutele ettevõtetele. Kokku kontrolliti 2022. aastal 27 majutusasutust, nendest vastas nõuetele 24 asutust. Puudusi oli hügieeni ja sisekliima valdkonnas ning soojaveearustuse osas.

Viimase kuue aasta järelevalve mahtu esitleb Joonis 7.

Joonis 7



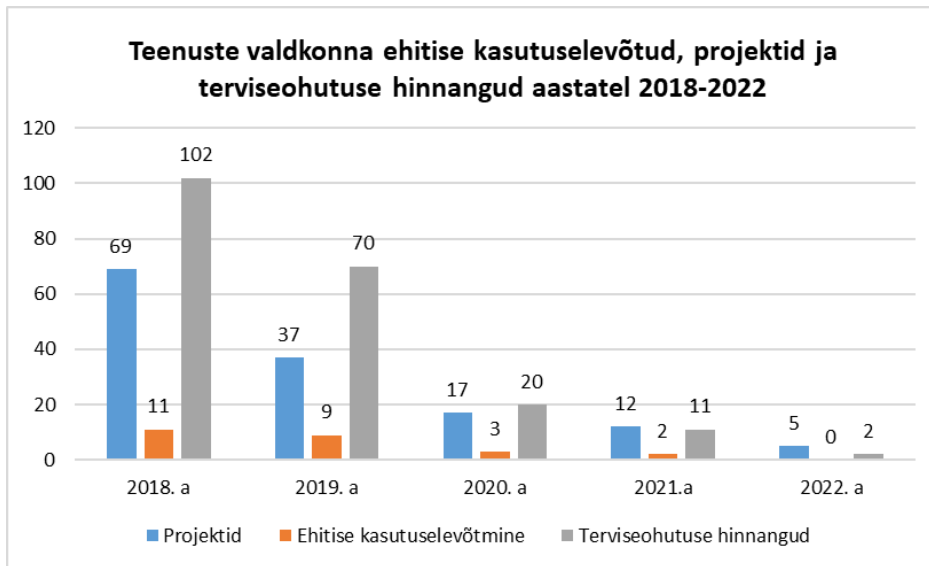
3. Ennetus- ja nõustamistegevuste analüüs

3.1. Projektide läbivaatamine ning terviseohutuse hinnangud teenuste valdkonnas

Terviseamet väljastab terviseohutuse hinnangu ilusalongile/majutusasutusele omaniku taotluse alusel. Samuti vaatab amet läbi KOV-de ja teiste asjaomaste asutuste poolt edastatud

projekteerimistingimused eesmärgiga hinnata projekteeritava lahenduse vastavust kehtestatud nõuetele. Töömahud selles valdkonnas viimastel aastatel kahanevad (**Joonis 8**).

Joonis 8



Aastal 2022 ilu-, isiku- ja majutusteenuste valdkonnas on hinnatud projekte/ väljastatud terviseohutuse hinnanguid kokku 7 korral.

3.2. Erialaseltsidega/ teiste ametkondadega koostöö arendamine

Sihtgruppide teadlikkuse tõstmine on üks Terviseameti prioriteetidest. Rakendatavate meetmete mõju aitab laiendada koostöö erialaliitudega, ametiasutustega ning teiste partneritega.

2022. a kevadel koostöös iluteenuste sektori erialaliitudega oli korraldatud sotsiaalmeedias ilukampaania „ILUS SULI“. Kampaania fookusteemaks oli ilu- ja isikuteenindajate ebaühtlane haridustase ja sellega tihedalt seotud teenuste kvaliteedi kõikumine. Kampaania eesmärgid olid tarbija teadlikkuse tõstmine teenuse pakkuja teadliku valiku osas ning teenuse pakkuja kutsekvalifikatsiooni omandamise motiveerimine.

Samuti koostöös iluteenuste sektori erialaliitudega koostati iluteenindajatele suunatud juhend "[Ilusalongi hea hügieenitava](#)".

Seoses muudatustega tätoveerimise- ja püsimeigitintidele kehtivates nõuetes koostati ja Eesti Kosmeetikute Liidu kaudu edastati sihtrühmale [teabeleht](#), mis selgitab teenuse pakkujatele muudatuste üksikasju.

Aasta jooksul korraldas Terviseamet kaks infopäeva iluteenindajatele Raplas ja Pärnus ning võttis osa Tallinnas toimunud iluteenindajate infopäevast. Infopäevadel keskenduti teemadele, mille suhtes on täheldatud rohkem puudusi järelevalve käigus.

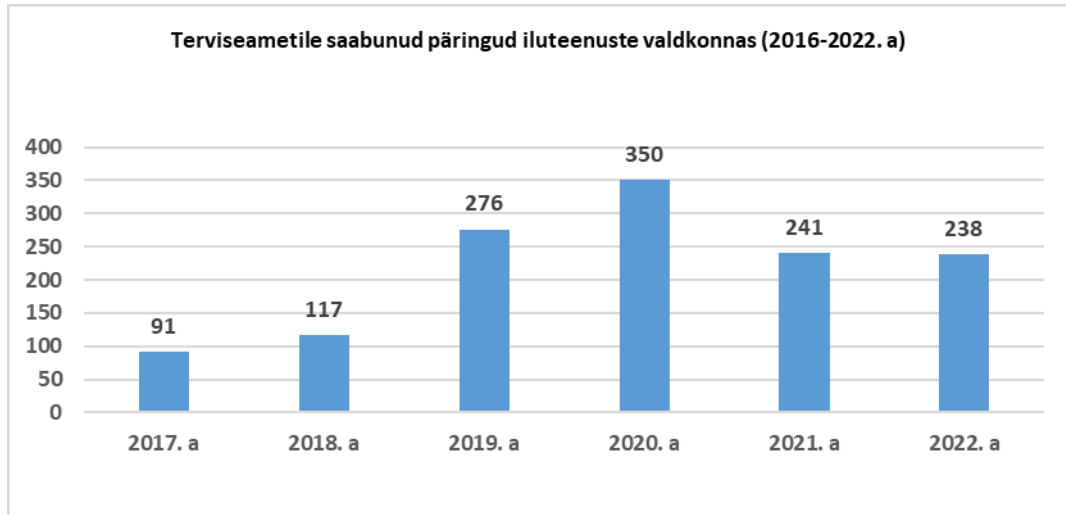
Projekti Garage 48 raames on osaletud Ukraina põgenike jaoks korraldatud teabepäeval, kus tutvustati osalejatele iluteenuste sektorit reguleerivad nõuded Eestis. Teabepäeval käsitletud selgitused on samuti avaldatud Terviseameti [veebilehel](#).

3.3.Nõustamistegevused ilu- ja isikuteenuste valdkonnas

Sihtrühmade nõustamine on üks Terviseameti fookustegevustest ilu- ja isikuteenuste valdkonnas.

Aastal 2022 oli registreeritud 238 pöördumist ilu- ja isikuteenuste valdkonnas. Pöördumiste arvu analüüsi tutvustab Joonis 9. Pöördumiste teemade spekter on jäänud aastate jooksul sarnaseks: tuntakse huvi uute ilusalongide avamisele ja tervisetõenditele kehtivate nõuete, erinevatele iluprotseduuridele ja teenuse pakkujate kvalifikatsioonile laienevate nõuete suhtes.

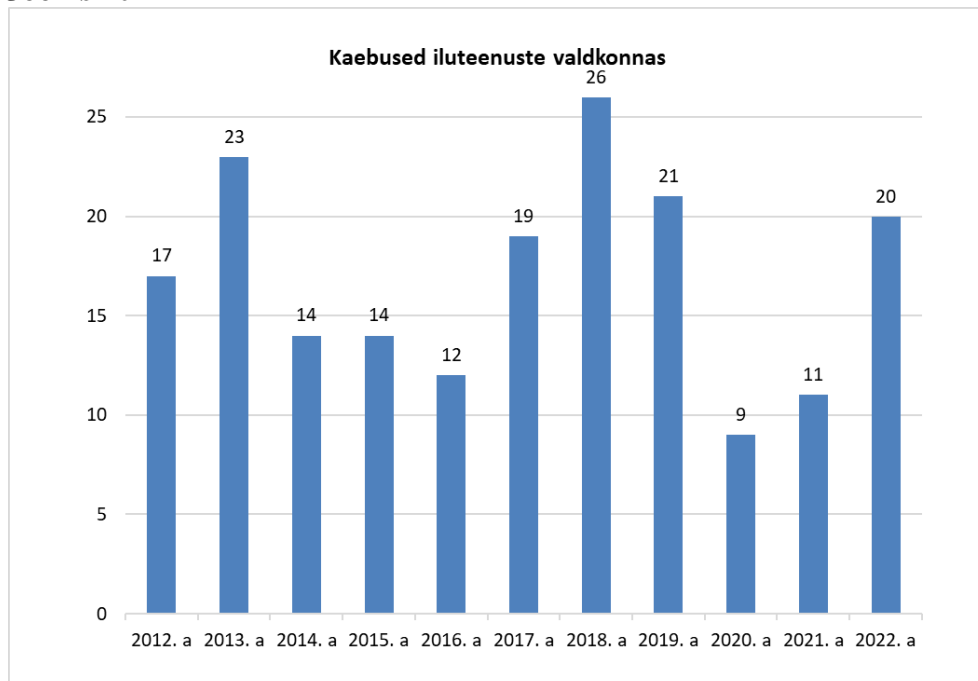
Joonis 9



Registreeritud oli kokku 20 kaebust ilu- ja isikuteenuste valdkonna kohta, millest pooled kaebused olid seotud hügieeninõuete ja sisekliimanõuete eiramisega ning pooled teenuse madala kvaliteediga.

Kaebuste hulk kõigub 2012-2022 aastate lõikes 9 kuni 26 (Joonis 10).

Joonis 10



3.4. Nõustamistegevused majutusteenuste valdkonnas

Majutusteenuste valdkonnas oli registreeritud 16 pöördumist, sh 7 kaebust. (Tabel 1). Pöördumised oli seotud hügieeni tingimuste rikkumisega, lutikate, õhu madala temperatuuri ja soojavee varustusega.

Tabel 1

	2019	2020	2021	2022
Pöördumiste üldarv	32	32	7	15
sh. kaebuste arv	10	8	1	6